

Abstrakt

Úvod: Chronická pankreatitida (ChP) je vleklé zánětlivé onemocnění, které vede k destrukci parenchymu slinivky břišní a její náhradě vazivovou tkání. Karcinom pankreatu (KP) je velmi závažné onkologické onemocnění se špatnou prognózou. Obě onemocnění jsou doprovázena změnou složení mastných kyselin (fatty acids, FA). Složení FA v lipidech je ovlivňováno mnoha faktory včetně nutričního stavu, složení přijímané potravy a působením chorobných stavů (zánětlivá a nádorová onemocnění). Předmětem studií zahrnutých v této disertační práci byla analýza složení FA v lipidových třídách plasmy u pacientů s ChP, ChP s diabetes mellitus (DM) typu 3c, KP a DM 2. typu, s cílem zjistit, se kterými klinickými a biochemickými odchylkami jsou změny FA u pacientů asociovány.

Materiál a metody: První soubor sestával z 39 pacientů (30/9 M/Ž) s ChP+DM, 39 pacientů (30/9 M/Ž) s chronickou pankreatitidou bez DM, 38 pacientů (30/8 M/Ž) s DM 2. typu a 39 zdravých osob (30/9 M/Ž) párovaných podle věku a pohlaví. Druhý soubor zahrnoval 84 pacienty (47/37 M/Ž) s adenokarcinomem pankreatu a 68 zdravých osob (36/32 M/Ž). Antropometrické a biochemické parametry byly stanoveny rutinními vyšetřovacími metodami. Složení FA v plasmatických lipidech bylo vyšetřeno kapilární plynovou chromatografií.

Výsledky: Nejvýraznějšími změnami pacientů s ChP a KP ve všech lipidových třídách byly zvýšené koncentrace celkových MUFA, na kterých se podílely především kyseliny palmitolejová, olejová a vakcenová. Zvýšené byly i aktivity $\Delta 9$ -desaturázy kyseliny palmitové a olejové. Současně měli tito nemocní snížené koncentrace celkových PUFA n-6, především kyseliny linolové. Pacienti s DM 2. typu měli v CE a PL zvýšený obsah kyseliny arachidonové. Změny koncentrací celkových PUFA n-6 i kyseliny linolové byly stejné jako u pacientů s ChP a KP.

Závěr: Prokázali jsme změny ve složení FA u pacientů s různými onemocněními pankreatu, což dokazuje nejen poruchu příjmu a trávení lipidů, ale i zvýšenou lipoperoxidaci a změny v metabolismu FA.

Klíčová slova: mastné kyseliny, chronická pankreatitida, pankreatogenní diabetes mellitus typu 3c, diabetes mellitus 2. typu, karcinom pankreatu